

cupper dog uforandret dannet grundlag for den udvikling, der siden da har fundet sted i Danmark både på det politiske, sociale, kulturelle og økonomiske område. Vi vil her i dag mindes det arbejde, der i de svundne 100 år er udført af folkets repræsentanter på rigsdagen. I gode som i hårde tider er der her øvet et arbejde for Danmark og for Danmarks vel. Har tiden vist, at grundloven gav plads for det levende livs udviklingsbrydninger, har vi også vist, at interesseforskellene kunne glemmes, og vi kunne stå sammen, når tiden krævede det. Frihed er en af grundpillerne i vor grundlov, og vor generation har af bitter erfaring lært, hvor dyrebar friheden er såvel for det enkelte menneske som for folket som helhed. Et frit, uafhængigt Danmark, et folkestyret Danmark med lykkelig udvikling for alle, der hører til det fælles danske hjem, det er vort ønske og målet for vort arbejde, og ud fra dette ønske og med forsikringen om, at rigsdagen altid hos mig skal finde ærlig vilje til samarbejde for dette mål, udtaler jeg håbet om, at Guds velsignelse må frugtbar gøre den danske rigsdags arbejde i de kommende år. Et nifoldigt: Danmark leve!

Efter hurraråbene sang forsamlingen første og sidste vers af „Kong Christian stod ved højen mast“.

Der holdtes derefter følgende taler:

Folketingets formand (Bomholt):

Deres Majestæter.
Deres Kongelige Højheder.
Højtærede forsamling.

„Et riges constitution er afhængig af de stjerner, hvorunder den fødes“. Disse D. G. Monrads ord gælder også for Danmarks riges grundlov af 5. juni 1849, den grundlov, der er som en portal til en ny epoke i vor historie.

Det kunne for adskillige af datidens mennesker se ud, som om den frie forfatning var et brud med fortidens former; men de klarest skuende vidste, at det forholdt sig anderledes. Mænd som Grundtvig og Tscherning vidste, at forfatningen ikke var et brud, men et gennembrud for kræfter, der nu var modnet. Overgangen fra enevælde til folkestyre var et resultat af vækst og ikke af vold.

Nye tanker fra Europa-Amerika nåede frem også til os og formidledes af danske sind. Stænderforfatningen var så at sige en rigsdag i svøb. I stændersalene i Roskilde og Viborg var en parlamentarisk kultur under udfoldelse. Kong Christian den Ottende var som kronprins tilstede hin 17. maj 1814, der er blevet stående som den største dato i Norges nyere historie, og Frederik den Syvendes første regeringshandling var et tilsagn om en forfatning, der i selve princippet indeholdt en opgivelse af enevælden.

I marts 1848 tog begivenhederne fart, og det billede, der vel stærkest har indpræget sig i erindringerne, er folketøget her til Christiansborg den 21. marts. Det resulterede i kongens løfte om en fri forfatning. Der dannedes en ny regering. En grundlovgivende rigssamling blev indkaldt, og i vinteren 1848—49, i løbet af kun få måneder, fik forfatningen sin endelige form. Der indførtes lige og almindelig valgret og fælles værnepligt. Frihedsrettighederne sikredes bl. a. ved hjælp af uafhængige domstole. Magten blev lagt i folkets hånd. Folkestyrets tid begyndte.